

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Šmakalem ve věci

žalobce: M. R.

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
sídlem Křížová 1292/25, Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované č. j. X. ze dne 13. 3. 2024,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. j. X. ze dne 13. 3. 2024 a jemu předcházející rozhodnutí č. j. X. ze dne 7. 12. 2023 se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Řízení před správním orgánem

1. Žalobce byl v roce 2021 shledán invalidním v prvním stupni. V roce 2023 podal žádost o změnu výše invalidního důchodu. Rozhodnutím č. j. X. ze dne 7. 12. 2023 žalovaná žádost zamítla, neboť na základě posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Plzeň-jih dospěla k závěru, že míra poklesu pracovní schopnosti žalobce činí 45 %. Podle § 39 odst. 2 písm. a)

zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, se v takovém případě stále jedná o invaliditu prvního stupně.

2. Žalobce proti tomuto závěru brojil námitkami. Nesouhlasil s tím, že se jeho zdravotní stav nezhoršil. Svůj zdravotní stav blíže popsal. Požadoval, aby mu byl přiznán odpovídající stupeň invalidity. Žalovaná námitky zamítla. V řízení o nich nechala vypracovat posudek lékařkou Institutu posuzování zdravotního stavu, z něhož vyplynulo, že hlavní příčina nepříznivého zdravotního stavu žalobce spadá pod kapitolu XV (Funkční poruchy, postižení po úrazech, operacích), oddíl A (Postižení hlavy, krku, těla), položky 4b (Funkční poruchy po úrazech hrudníku, žeber, prsní kosti a nitrohrudních orgánů; středně těžké poruchy, lehké snížení srdečního výkon a dechových funkcí) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity). Pro míru poklesu pracovní schopnosti u tohoto postižení vyhláška o posuzování invalidity stanovuje rozmezí 25–35 %. Posudkový lékař zvolil střed daného rozmezí, tj. 30 %, což neodpovídá invaliditě žádného stupně. Datum zániku invalidity posudkový lékař stanovil ke dni 16. 11. 2023, tedy ke dni posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti žalobce lékařem okresní správní sociálního zabezpečení.
3. Na závěr svého rozhodnutí o námitkách žalovaná uvedla, že *v řízení zahájeném na základě žádosti o změnu výše invalidního důchodu nemůže být rozhodnuto o snížení nebo odnětí invalidního důchodu*. Z toho důvodu bude rozhodnuto o odnětí invalidního důchodu žalobci v odděleném řízení. Z vyjádření žalované přitom vyplývá, že rozhodnutím č. j. X. ze dne 27. 3. 2024 invalidní důchod žalobci zcela odňala.

II. Řízení před soudem

4. Proti rozhodnutí žalované o námitkách žalobce brojil žalobou. Namítl, že jeho zdravotní stav nebyl správně posouzen. Na jednání posudkového lékaře nebyl přizván, posudkový lékař si tudíž nemohl učinit odpovídající představu o jeho zdravotním stavu. Důsledkem autonehody žalobce utrpěl poranění na hrudní kosti, měl poškozenou klíční kost a žebra. Dále měl potíže s dýcháním, zejména při větší námaze. Posudkový lékař zvolil danou procentní míru poklesu pracovní schopnosti (30 %) žalobce mj. proto, že pracuje na plný úvazek. Tím se měl žalobce na své postižení adaptovat. S tím žalobce nesouhlasil. Pracuje sice na plný úvazek, jeho zaměstnavatel mu ale vytvořil speciální pracovní pozici. Má nadstandartní přísun ochranných pomůcek. V době respiračních onemocnění si musí organizovat práci tak, aby nepřicházel do kontaktu s kolegy. Nedošlo tedy ke zlepšení jeho zdravotního stavu, ale práci vykonává s velkou únavou a vyčerpáním.
5. Žalovaná s žalobou nesouhlasila. K neúčasti žalobce na jednání odkázala na § 39 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění. Napadené rozhodnutí vycházelo z posudku, ze kterého je zcela evidentní, proč posudkový lékař hodnotil dle kapitoly XV, oddílu A, položky 4b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, a proč míru poklesu pracovní schopnosti žalobce zvolil ve středu daného rozmezí.

III. Posouzení věci

6. Napadený výrok rozhodnutí žalované krajský soud přezkoumal podle § 75 odst. 2 soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Obecná východiska

7. Předmětem řízení bylo posouzení nároku žalobce na invalidní důchod, tedy na dávku

podmíněnou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem. Podle § 39 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění, platí, že pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 % (odst. 1). O invaliditu prvního stupně se jedná, jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 % [odst. 2 písm. a)]. O invaliditu druhého stupně se jedná, jestliže jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 % [odst. 2 písm. b)]. O invaliditu třetího stupně se jedná, jestliže jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 70 % [odst. 2 písm. c)].

8. V přezkumném řízení soudním jsou k posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti osob i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě ze zákona povolány Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (§ 4 odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). V soudní praxi je důkaz posudkem posudkové komise chápán jako případ předepsaného důkazu (srov. rozsudek NSS č. j. 2 Ads 58/2003-75 ze dne 4. 12. 2003, č. 133/2004 Sb. NSS).
9. Soud hodnotí posudek jako každý jiný důkaz v rámci volného hodnocení důkazů (§ 77 odst. 2 s. ř. s.). Nejsou-li namítány jiné vady řízení, soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení ve věci invalidity ověřuje pouze to, zda je posudek posudkové komise úplný a přesvědčivý (např. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 13/2003-54 ze dne 25. 9. 2003, č. 511/2005 Sb. NSS), případně – namítá-li to žalobce – zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena (např. rozsudek NSS č. j. 6 Ads 11/2013-20 ze dne 15. 5. 2013). Posudek, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí (např. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 61/2010-63 ze dne 11. 11. 2010, č. 2240/2011 Sb. NSS).
10. Z těchto důvodů si soud vyžádal, aby posudková komise, konkrétně odbor posudkové služby v Plzni, vypracovala posudek o zdravotním stavu žalobce.

Závěry posudkové komise

11. Posudková komise dospěla k závěru, že pracovní schopnosti žalobce k datu vydání napadeného rozhodnutí poklesly o 55 %, a proto se v jeho případě jednalo o invaliditu druhého stupně podle § 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Posudková komise u žalobce shledala dominantním postižením, jak ho vymezuje kapitola XV, oddíl A, položka 4c přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, tedy ve shodě s posudkovým lékařem dospěla k závěru, že se jedná o funkční poruchy po úrazech hrudníku, žeber, prsní kosti a nitrohrudních orgánů. Nicméně oproti posudkovému lékaři hodnotila dle položky 4c. Nejedná se tedy o středně těžkou poruchu, ale o těžkou poruchu s funkčně závažným poklesem srdečního výkonu a dechových funkcí, podle tíže poruch. Pro tuto diagnózu vyhláška o posuzování invalidity stanovuje rozmezí 50–70 %. Míru poklesu pracovní schopnosti posudková komise zvolila v dolní hranici, tj. 55 %. Za datum vzniku příslušného stupně invalidity posudková komise určila den plicního vyšetření, tedy 11. 9. 2023. Platnost stanovila trvale vzhledem k charakteru postižení.
12. Co se týče výkonu pracovní činnosti posudková komise uvedla, že žalobce není schopen fyzicky těžké práce s manipulací s těžkými břemeny, ve vynucené poloze a v nepříznivých klimatických podmínkách. Je schopen lehčí práce s možností změny polohy sed–stoj, v příznivých klimatických podmínkách a s dodržením výše uvedených omezení.
13. Posudek splňuje formální náležitosti vyžadované § 7 vyhlášky o posuzování invalidity.

Obsahově se posudek úplně vypořádal s námitkami žalobce. Vůči složení posudkové komise účastníci nic nenamítli.

K námitkám žalované vůči posudku

14. Žalovaná namítla, že posudková komise zjevně zohlednila i lékařskou dokumentaci pocházející z doby po vydání napadeného rozhodnutí. Z obsahu posudku nicméně není zřejmé, zda a jakou roli sehrála lékařská zpráva MUDr. V. M. ze dne 29. 4. 2024 při úvaze o určení kvalifikace dominantního postižení žalobce. Nebylo tedy postaveno na jisto, zda byl dodržen § 75 odst. 1 s. ř. s. Posudková komise rovněž nevysvětlila, proč stanovila vznik invalidity druhého stupně ke dni 11. 9. 2023, tedy ke dni plicního vyšetření žalobce. Posudková lékařka vycházela ze stejné lékařské zprávy, přičemž dospěl k jinému závěru.
15. Tyto námitky nejsou důvodné.
16. Požadavek § 75 odst. 1 s. ř. s. byl dodržen, neboť toto ustanovení brání zohlednění novot (změn) *skutkového stavu*, nikoliv zohlednění *nových důkazů* o původním skutkovém stavu. Je tedy možné vycházet i z podkladů (důkazů), které vznikly až po vydání žalobou napadeného správního rozhodnutí, *pokud popisují stav, jež ke dni rozhodování správního orgánu objektivně existoval* (srov. rozsudek NSS č. j. 4 As 141/2013-28 ze dne 27. 11. 2013). To platí i pro případy invalidních důchodů, posudková komise tedy může vycházet z lékařských zpráv, které vznikly po vydání naříkaného rozhodnutí; musí však zvážit, která zjištění odborných lékařů se vztahují k době vydání rozhodnutí žalované a která zjištění se vztahují k vývoji zdravotního stavu po vydání rozhodnutí žalované (srov. např. rozsudek NSS č. j. 1 Ads 156/2021-43 ze dne 25. 8. 2022).
17. I s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu je postup posudkové komise po právu.
18. Lékařská zpráva MUDr. V. M. ze dne 29. 4. 2024 z větší části popisuje obdobná zjištění jako lékařská zpráva téhož lékaře ze dne 11. 9. 2023. Nad rámec toho obsahuje zjištění, že žalobce v září 2023 prodělal onemocnění COVID-19, obsahuje částečně jiné výsledky měření a obsahuje potenciálně závažnější nález středně těžké až těžké restriktce (v lékařské zprávě ze dne 11. 9. 2023 nález *středně těžké* restriktce).
19. Zpráva ze dne 29. 4. 2024 tedy jednak vypovídá o stavu v době rozhodování žalované, neboť popisuje rozsah funkční poruchy plic a její základní rozsah stejně jako zpráva ze dne 11. 9. 2023 (pneumektomie levé plíce, počínající emfyzém na pravé plíci), a také nové onemocnění COVID-19, ke kterému došlo v září 2023, ale nebylo zohledněno ve zprávě z tohoto měsíce. Posudková komise tedy nezohledňovala nové skutečnosti vzniklé po datu rozhodnutí žalované, ale novou zprávu o zdravotním stavu žalobce existujícím v době rozhodování žalované.
20. Stejně tak je logické určení vzniku invalidity druhého stupně ke dni 11. 9. 2023. Jestliže zpráva z tohoto dne obsahuje zásadní objektivizující nález, který byl zprávou z dubna 2024 jen potvrzen či doplněn, nelze vznik invalidity druhého stupně připnout k jinému datu – je zřejmé, že invalidita žalobce vznikla dříve než v dubna 2024. Žádné jiné konkrétní datum se rozumně nenabízí, ledaže by posudková komise bez jakékoliv objektivního podkladu vybrala na intervalu mezi dny 11. 9. 2023 a 29. 4. 2024 datum zcela libovolné.
21. Nelze přisvědčit ani námitce žalované, že posudková komise nevysvětlila, proč na základě zprávy ze dne 11. 9. 2023 dospěla k jinému hodnocení než posudková lékařka Institutu posuzování zdravotního stavu. Posudková komise zjevně hodnotila nález dr. M. jako závažnější, zároveň – na rozdíl od posudkové lékařky institutu – přihlédla i k dušnosti žalobce

při lehkém zatížení a pohybovému omezení ramenních kloubů. Pokud tedy posudková komise své úvahy vysvětlila dostatečně. Samotný nesoulad odborného posouzení mezi posudkovou lékařkou a posudkovou komisí přitom není důvod, proč by posudek posudkové komise měl být hodnocen jako nepřesvědčivý. Jak soud výše vysvětlil, pro řízení o žalobě je rozhodující posudek posudkové komise.

22. Vedle toho pak soud poukazuje na skutečnost, že posudková lékařka Institutu posuzování zdravotního stavu zvažovala i hodnocení zdravotního stavu žalobce podle kapitoly X, oddílu B, položky 5b (postižení dechové soustavy, jiná postižení plic, stavy po operacích plic). V této položce je rozhodujícím posudkovým kritériem pro stanovení míry poklesu pracovní schopnosti porucha ventilace a respirace. Posudková lékařka by hodnotila stav žalobce jako *středně těžké funkční postižení*, pro který vyhláška stanoví míru poklesu pracovní schopnosti 30–50 %. Jde o položku s jiným rozpětím, než má položka, kterou ve výsledku aplikovala (25–35 %; stav žalobce hodnocen jako *lehké snížení* srdečního výkonu a dechových funkcí).
23. Podle posudkové lékařky tedy přicházelo do úvahy hodnotit stav žalobce podle dvou různých položek různých kapitol, pro které vyhláška o posuzování invalidity předepisuje různé rozmezí míry poklesu pracovní schopnosti. Přesto posudková lékařka bez jakéhokoli zdůvodnění vždy dospěla k závěru o 30 % míře poklesu u žalobce. Za toho stavu je nepřesvědčivý její posudek; nemůže tedy zpochybnit závěry posudkové komise. Z obdobného důvodu je nepřiléhavé tvrzení žalované, že závěr o funkčně závažném poklesu dechových funkcí u žalobce evidentně *nemá žádnou oporu*. Právě naopak, ve věci prakticky nebylo odborného sporu o tom, že funkční postižení plic žalobce je *při nejmenším středně těžké* (i posudková lékařka konstatovala snížení objemu plic žalobce o 35 %).
24. Protože posudek posudkové komise splňuje požadavky setrvale kladené na tento typ důkazu, řádně prokazuje skutkový stav k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované. Jasně z něj plyne, že pokles pracovní schopnosti žalobce odpovídá 55 %, což podle § 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění odpovídá invaliditě druhého stupně, která byla dána jak ke dni napadeného rozhodnutí žalované o námitkách, tak i ke dni jemu předcházejícímu rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost žalobce o změnu výše jeho invalidního důchodu.

IV. Závěr

25. Jelikož žalovaná vycházela z toho, že žalobce je invalidní v prvním stupni, následně, že žalobce není invalidní v žádném stupni, byla obě její rozhodnutí založena na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu. Soud proto její rozhodnutí zrušil pro vady podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a věc jí vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1, 3 a 4 s. ř. s.).
26. Žalovaná bude v dalším řízení vycházet ze skutkového stavu zjištěného na základě provedeného dokazování v soudním řízení, tedy že **invalidita druhého stupně žalobci vznikla ke dni 11. 9. 2023 a nadále trvá** (§ 78 odst. 6 s. ř. s.).
27. Procesně úspěšný žalobce má právo na náhradu nákladů řízení, které účelně vynaložil vůči procesně neúspěšné žalované (§ 60 odst. 1 věty první s. ř. s.). Podle obsahu spisu mu však žádné nevznikly. Žádný z účastníků tak nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu do dvou týdnů od jeho doručení. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 16. října 2024

Mgr. Jan Šmakal v.r.
soudce